

YETİŞKİN CİNSEL SUÇ MAĞDURLARININ ADLI GÖRÜŞME ODASI GEREKSİNİMİ

Forensic Interview Room Requirements of Adult Victims of Sexual Crime

Umut Haydar COŞKUN*

Özet

Cinsel suç mağdurlarının beyanlarının mahkeme salonlarından bağımsız bir ortamda alınma fikrinin küresel olarak yaygınlaşmasının etkisi Türkiye’de de görülmüştür. Önce 2010 yılından itibaren çocuk cinsel suç mağdurları için çocuk izlem merkezleri, ardından da 2017 yılında adalet sarayları içerisinde tüm kırılğan/dezavantajlı grupları ve yetişkin mağdurları kapsayan adli görüşme odaları kurulmaya başlamıştır. Sevindirici bir gelişme olarak adli görüşme odaları büyük bir başarı elde etmiş, kısa süre içerisinde 81 ili kapsayacak şekilde yaygınlaşmıştır. Nitekim bazı adalet saraylarında ek adli görüşme odaları açılmış, ayrıca ilçe adalet sarayların da adli görüşme odaları kurulmaya başlamıştır. Bu olumlu gelişmelerin yanında bardağın boş kısmında ise, genel bir sorun olarak yetişkin cinsel istismar mağdurlarının adli görüşme odalarından daha az faydalanması söz konusudur. Yetişkin cinsel istismar mağdurlarının da çocuk mağdurlar gibi kısa ve uzun vadede cinsel suçlardan olumsuz etkilendiği, koruyucu, destekleyici düzenlemelere, uzman desteğine ve adli görüşme odasında alınmasına gereksinim duydukları unutulmamalıdır. Kırılğan grup içerisinde yer alan yetişkin cinsel suç mağdurlarının beyanlarının adli görüşme odasında alınması uygulamasının yaygınlaşması, şüphesiz yetişkin mağdurların örselenmesini ya da ikincil mağduriyet oluşmasını önleyecektir. Ayrıca birçok çalışma göstermektedir ki, adli görüşme odası ortamı yetişkin cinsel suç mağdurların ifşa ve yargılama süreçlerine de önemli katkılar sunabilmektedir. Sonuç olarak, adli görüşme odalarının yetişkin mağdurları daha fazla kapsayacak şekilde genişlemesi mağdurların ve kırılğan grupların korunması ve desteklenmesi noktasında önemli bir adım olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adli görüşme, adli görüşme odası, yetişkin cinsel suç mağdurları, sosyal çalışma görevlileri.

Abstract

The idea of taking sexual crime victims’ statements in an environment independent of courtrooms has become widespread globally, and its effect has been seen in Turkey as well. Starting in 2010, child observation centers were established for child victims of sexual crime, and then in 2017, forensic interview rooms that include all vulnerable/disadvantaged groups and adult victims were started to be established in courthouses. As a pleasing development, the forensic interview rooms have been a great success, and they have been expanded to cover 81 provinces in a short period of time. Additional forensic interview rooms have been opened in some courthouses, and forensic interview rooms have also started to be established in district courthouses. While these developments are encouraging, they are accompanied by the fact that adult victims of sexual abuse globally have less access to forensic interview rooms. It is important to note that adult

* Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

* Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 07.08.2023

* Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 27.12.2023

* Dr. Umut Haydar Coşkun (Psikolojik Danışman/Pedagog), İzmir Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü, uhcoskun@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0892-8175>.

victims of sexual abuse are also negatively affected by sexual crimes in the short and long term, and need protective, supportive regulations, expert support, and their statement taken in a forensic interview room. The widespread use of the practice of taking statements from vulnerable adult victims of sexual crime in forensic interview rooms will undoubtedly prevent the adult victims from being traumatized or from secondary victimization. Furthermore, numerous studies have shown that the forensic interview room environment can make significant contributions to the disclosure and judgement processes of adult victims of sexual crime. In conclusion, it is believed that the expansion of forensic interview rooms to include more adult victims will be an important step in protecting and supporting victims and vulnerable groups.

Keywords: Forensic interview, forensic interview room, adult victims of sexual crime, social workers.

GİRİŞ

Cinsel suç mağduriyeti; cinsel saldırı cinsel saldırıya teşebbüs, istenmeyen dokunma, taciz, teşhir gibi kişinin rızası dışındaki cinsel deneyimleri içeren,¹ birey üzerinde psikolojik, fiziksel, cinsel ve sosyal açılardan kısa ve uzun süreli olumsuz sonuçları olan küresel bir sorundur.² Kamu kurumlarınca yeterli ölçüde tarama yapılmaması,³ gerçekleştirilen yaygınlık çalışmalarında farklı cinsel mağduriyet ya da suç tanımları kullanılması ve bazı mağdurların korku, kaygı, damgalanma, çatışmaktan kaçınma gibi nedenlerle ifşa etmemesi⁴ gibi nedenlerden kaynaklı olarak küresel yaygınlığı net olarak bilinmese de, araştırmalar cinsel suç mağduriyetinin küresel olarak oldukça yaygın bir sorun olduğunu, kadınların %7.2 ila %42'sinin, erkeklerin %1.8 ila %26'sının yaşamları boyunca en az bir tür cinsel mağduriyete maruz kaldığını bildirdiğini vurgulamaktadır.⁵

Cinsel suç mağduriyetleri, diğer cezai suçlarla karşılaştırıldığında orantısız şekilde daha yüksek yıpranma/zarar görme oranına sahip, damgalayıcı ve yıkıcı bir deneyimdir.⁶ Nitekim cinsel suç mağduriyeti yaşayan bireylerle yapılan araştır-

¹ Leanna J. Papp ve Sara I. McClelland. "Too Common to Count? "Mild" Sexual Assault and Aggression among US College Women." (2021) 58(4) The Journal of Sex Research 488, 488.

² World Health Organization. *Violence Against Women: Intimate Partner and Sexual Violence against Women: Evidence Brief. No. WHO/RHR/19.16.* (1. Bası World Health Organization, 2019). 1.

³ Hanson, Rochelle F ve Cristin S. Adams. "Childhood sexual abuse: identification, screening, and treatment recommendations in primary care settings." (2016) 43(2) Primary Care: Clinics in Office Practice 313, 314.

⁴ Samuel J. Nicol, Danielle A. Harris, James Ogilvie, Mark R. Kebbell, Cameron Craig ve Raymond Knight. "Evading Detection: What Do We Know about Men Charged with Extrafamilial Child Sexual Abuse Following Delayed Detection?." (2022) 31(3) Journal of Child Sexual Abuse 333,352.

⁵ Emily R. Dworkin, Barbara Krahé ve Heidi Zinzow. "The Global Prevalence of Sexual Assault: A Systematic Review of International Research Since 2010." (2021) 11(5) Psychology of Violence 497, 497

⁶ Faye T. Nitschke, Blake M. McKimmie ve Eric J. Vanman. "A Meta-Analysis of the Emotional Victim Effect for Female Adult Rape Complainants: Does Complainant Distress Influence Credibility?." (2019) 145(10) Psychological Bulletin 953, 953.

malara göre de, mağdurların gelecekte depresyon tanısını ve tedavisini daha fazla aldıkları,⁷ alkol ve madde kullanım riskine daha fazla sahip oldukları,⁸ intiharı daha fazla düşündükleri ve daha fazla intihar girişiminde buldukları,⁹ daha fazla cinsel işlev bozukluklarına ve daha az cinsel memnuniyete sahip oldukları,¹⁰ daha yüksek oranda travma sonrası stres bozukluğu tanısı aldıkları,¹¹ üniversite terki ve akademik başarısızlık problemlerini daha yaygın yaşadıkları¹² ve son olarak daha fazla fiziksel sağlık problemlerine sahip oldukları¹³ vurgulanmaktadır. Cinsel mağduriyet öykülerinin nüksetmesi ya da tekrarlanması durumunda ise cinsel suçların bu yıkıcı etkileri daha da şiddetlenmektedir.¹⁴ Üzücüdür ki, cinsel suç mağdurları arasında yeniden cinsel suç mağduriyeti yaşama olasılığının hem çocuklukta hem de yetişkinlikte daha yüksek olduğu bildirilmektedir.¹⁵

Yukarıdaki araştırma bulgularına ek olarak şunu da hatırlatmak gerekir. Cinsel suç mağduriyetlerinin etkisi yalnızca cinsel suça maruz kalan mağdurlarla sınırlı değildir. Cinsel suç mağdurlarının ebeveyni, eşleri, çocukları, arkadaşları, sosyal

-
- ⁷ Brooke N. Lombardi,, Todd M. Jensen, Anna B. Parisi, Melissa Jenkins ve Sarah E. Bledsoe. "The Relationship between a Lifetime History of Sexual Victimization and Perinatal Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis." (2023) 24(1) *Trauma, Violence, & Abuse*, 139,155.
- ⁸ Vanessa Blanco, Lara López, Patricia Otero, Ángela J. Torres, María José Ferraces ve Fernando L. Vázquez. "Sexual Victimization and Mental Health in Female University Students." (2022) 37(15) *Journal of Interpersonal Violence* 1,1.
- ⁹ Martie P. Thompson ve J. B. Kingree. "Adverse Childhood Experiences, Sexual Victimization, and Suicide Ideation and Attempts: A Longitudinal Path Analysis Spanning 22 years." (2022) 92(3) *American Journal of Orthopsychiatry* 302, 303.
- ¹⁰ Carey S. Pulverman, Chelsea D. Kilimnik ve Cindy M. Meston. "The Impact of Childhood Sexual Abuse on Women's Sexual Health: A Comprehensive Review." (2018) 6(2) *Sexual Medicine Reviews* 188,188.
- ¹¹ Emily R. Dworkin, Anna E. Jaffe, Michele Bedard-Gilligan ve Skye Fitzpatrick. "PTSD in the Year Following Sexual Assault: A Meta-Analysis of Prospective Studies." (2023) 24(2) *Trauma, Violence, & Abuse* 497,514.
- ¹² Majel R. Baker, Patricia A. Frazier, Christiaan Greer, Jacob A. Paulsen, Kelli Howard, Liza N. Meredith, Samantha L. Anders ve Sandra L. Shallcross. "Sexual Victimization History Predicts Academic Performance in College Women" (2016) 63(6) *Journal of Counseling Psychology* 685, 685.
- ¹³ Helen P. Hailes, Rongqin Yu, Andrea Danese ve Seena Fazel. "Long-Term Outcomes of Childhood Sexual Abuse: An Umbrella Review." (2019) 6(10) *The Lancet Psychiatry* 830,839.
- ¹⁴ David A. Wiss, Timothy D. Brewerton ve A. Janet Tomiyama. "Limitations of the Protective Measure Theory in Explaining the Role of Childhood Sexual Abuse in Eating Disorders, Addictions, and Obesity: An Updated Model with Emphasis on Biological Embedding." (2022) 27(4) *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity* 1249, 1249.
- ¹⁵ Daniel W. Oesterle, Amber M. Jarnecke ve Amanda K. Gilmore. "Sexual Re-Assault among College Women Differs Based on Sexual Refusal Assertiveness and Assertive Resistance Strategy Intentions." (2022) 37(19) *Journal of Interpersonal Violence* 17473, 17473.

çevreleri¹⁶ ve hatta gelecekte doğacak çocukları¹⁷ bile kendilerinin doğrudan maruz kalmadığı cinsel suç mağduriyetinden kısa ve uzun vadeli olumsuz etkilenebilmektedir. Bu nedenlerle de cinsel suç mağduriyetleri tüm toplumun ortak sorunudur.¹⁸

I. CİNSEL SUÇ MAĞDURLARINA YAKLAŞIMIN TARİHİ

Şaşırtıcı gelebilir ama cinsel suç mağduriyetlerinin mağdur, mağdurun çevresi ve genel olarak toplum üzerindeki uzun ve kısa vadeli bu yıkıcı etkilerine karşın mağdurların korunması ve desteklenmesi gerektiği fikrinin uzun bir geçmişi yoktur. Tarihsel serüvene baktığımızda mağdurlara yaklaşımda kritik virajlardan ilkinin, 1800’lü yılların ikinci yarısında başlayan insan hakları ve çocuk hakları tartışmalarının olduğunu söyleyebiliriz. Zira bu dönemde çocukların “küçük yetişkinler” olmadığı, yetişkinlerden farklı gelişim özelliklerine sahip olduğu ve desteklenmesi gerektiği fikri ilk kez akademik çevrelerde güçlü bir şekilde dile getirilmeye başlanmış,¹⁹ toplumun tüm fertlerinin eğitim ve sağlık gibi hizmetlere erişmesinin, bir tip kötü muameleden, saldırı ya da şiddetten korunmasının öneminin altı da yine ilk kez bu dönemde güçlü bir şekilde çizilmiştir.²⁰

Mağdurlara ve kırılgan gruplara yaklaşımdaki bu perspektif değişimi, 1900’lü yılların başında cinsel istismar ve cinsel mağduriyetler özelinde yürütülen ilk bilimsel tartışmaların başlamasına da olanak tanımıştır. Ancak bu ilk bilimsel tartışmalar dar bir çevrede gerçekleşmiştir.²¹ Nitekim mağdurların cinsel suçlardan uzun ve kısa vadede etkilendiği, mağdurların desteklenmesi ve korunması gerektiği fikri ise 1970’li yıllardan itibaren akademisyenler arasında, popüler filmlerde, kitaplarda, gazetelerde ve toplum genelinde görünür olmaya başlamıştır.²² Bu görünürlikle birlikte de cinsel suç mağdurlarının korunması ve desteklenmesi yönünde kamusal talep doğmuştur.

Kamusal talebin ve ilginin artması ise yeni pencereler açmış, özellikle 1990’lı yıllardan itibaren cinsel suç faillerine verilen cezalar ağırlaştırılmış,²³ aynı dönemde

¹⁶ Cameron R. Boyd “*The Impacts of Sexual Assault on Women*” (1. Bası, Australian Institute of Family Studies, 2011) 1.

¹⁷ Jessica L. Borelli, Chloe Cohen, Corey Pettit, Lina Normandin, Mary Target, Peter Fonagy ve Karin Ensink. “Maternal and Child Sexual Abuse History: An Intergenerational Exploration of Children’s Adjustment and Maternal Trauma-Reflective Functioning.” (2019) 10(1) *Frontiers in Psychology* 1062, 1062.

¹⁸ Fahri Gökçen Taner, “*Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*” (3. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2023) 27.

¹⁹ Donald J. Shoemaker *Juvenile Delinquency*. (6. Bası, Rowman & Littlefield, 2017) 14.

²⁰ Müberra Algan, “Anayasa Hukukunda Çocuk Hakları” (1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2021) 783.

²¹ Juliann Whetsell Mitchell, “*Rape of the Innocent: Understanding and Preventing Child Sexual Abuse*”. (1. Bası, Taylor & Francis, 2023) 6.

²² Mitchell (n 21) 7.

²³ Taner (n 18) 52.

devletlerin ve uluslararası kurum ya da kuruluşların cinsel suç mağdurları için önleyici, koruyucu, destekleyici ve onarıcı politikaları hız kazanmıştır. Nitekim sözleşmelerle ve kanunlarla da cinsel suç mağdurlarının hakları güvence altına alınmaya başlamıştır.²⁴ Değişime bir örnek vermek gerekirse, yakın geçmişe kadar bir erkeğin karısı üzerinde mülkiyet hakkına sahip olduğu düşünülürdü için, erkeğin karısına tecavüz etmesi fikri bir oksimorondur. 1980’li yıllardan itibaren ise batı ülkelerinde evlilik içi cinsel saldırının suç olduğu yönünde düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.²⁵

Cinsel suç mağduriyetlerine yönelik bu perspektif değişimi ve küresel önemin etkisi yalnızca yeni kanunlar ya da sözleşmeler ile sınırlı kalmamış, cinsel suç mağduriyetine hukuk alanının yanında psikoloji, sosyoloji, ekonomi, tıp ve diğer disiplinlerin de ilgisi artmış, bu ilgi yeni görüşler, yeni yapıcı tartışmalar ve yeni yaklaşımlar kazandırmıştır. Başka bir deyişle multidisipliner katılım cinsel suç mağduriyeti akademik alanını zenginleşmiştir.²⁶ Nitekim bu akademik ilgi, alan çalışmalarına da yansımış, cinsel suç mağdurlarına yönelik sunulan önleyici, koruyucu, destekleyici ve tedavi edici hizmetlerde hakimler, savcılar, avukatlar, sosyal çalışma görevlileri, öğretmenler,²⁷ doktorlar, hemşireler, okul polisleri ve diğer pek çok meslek çalışanı ile kamu personeli rol üstlenmeye başlamıştır.²⁸

Cinsel suç mağduriyetine yönelik bu çok boyutlu ya da multidisipliner yaklaşımın etkileri hukuk alanında da görülmeye başlamıştır. Bunlardan biri Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde de yer alan *çocuğun üstün yararı* ilkesidir. Çocuğun üstün yararı ilkesi, tüm hukuksal süreçte tüm karar ve işlemlerde öncelikle çocuğun refahını ya da yararını öncelikli tutmak ya da gözetmek olarak tanımlanabilir.²⁹ Nitekim Türkiye’nin de tarafı olduğu Lanzarote Sözleşmesi’nde de “çocuğun üstün yararı” ilkesine atıf yapılmış, cinsel suçlara yönelik önleyici ya da koruyucu tedbirlerin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca çocuklara yönelik koruyucu cinsel eğitim gereksiniminin, mağdur çocuklara ya da onların ailelerine yardım

²⁴ Natasha Knack, Belinda Winder, Lisa Murphy ve J. Paul Fedoroff. “Primary and Secondary Prevention of Child Sexual Abuse.” (2019) 31(2) International Review of Psychiatry 181,194.

²⁵ Taner (n 18) 91.

²⁶ J. William Canavan, Christine Borowski, Stacy Essex ve Stefan Perkowski. “Multidisciplinary Responses to the Sexual Victimization of Children: Use of Control Phone Calls.” (2021) 36(1) Journal of Interpersonal Violence 384, 401.

²⁷ Hatice Odacı ve Tuğba Türkkân. “Cinsel İstismar Şüphesi Bulunan Çocukla Görüşme: Öğretmenler ve Okul Psikolojik Danışmanları Nasıl Davranmalı ve Neler Yapmalı?.” (2021) 19(1) Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 685, 685.

²⁸ Manuela WA Schols, Corine De Ruiters ve Ferko G. Öry. “How do Public Child Healthcare Professionals and Primary School Teachers Identify and Handle Child Abuse Cases? A Qualitative Study.” (2013) 13(1) BMC Public Health, 1, 2

²⁹ Ayşe Dolunay Sarıca ve Umut Haydar Coşkun. “Cinsel İstismar Olgularında Adli Görüşme Odalarının Kullanımı: Hâkim, Avukat, Uzman ve Mağdur Görüşleri.” (2020) 8(1) Journal of Penal Law and Criminology,117,122.

edilmesinin ve son olarak adli süreçlerin çocuk dostu olacak şekilde düzenlenmesinin önemini altı çizilmiştir.³⁰ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise, suçtan kaynaklanan hassas durumu olan ve duruşma ortamında beyanda bulunmasından zarar görecektir kişileri “kırılğan mağdur” olarak tanımlamıştır.³¹

II. ADLİ GÖRÜŞME ODALARININ GELİŞİMİ

Lanzarote Sözleşmesi’nde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından altı çizilen hedeflere ya da tanımlara paralel olarak uygulamaya konulan düzenlemelerden biri de adli görüşme odaları olmuştur. Adli görüşme odaları, mağdurun sanık ile aynı ortamda olmasının önüne geçilerek ikincil mağduriyet ya da örselenmenin oluşmasını önleme ihtiyacından doğmuştur.³² Odaların kurulma sürecinde mağdurun adli süreçte daha az örselenmesi hedefi doğrultusunda pek çok disiplinin ortak çalışması söz konusu olmuş, teknolojinin de katkısıyla ortaya çıkan bu çalışmanın ürünü adli görüşme odaları olmuştur.³³

Adli görüşme odalarının faydaları ise yalnızca ikincil mağduriyetlerin ya da örselenmelerin önüne geçmek ile sınırlı değildir. Önemli sayıda cinsel suç mağdurunun adli muayenesinde bulguya rastlanmaması, çoğu mağdurun yaşadığı fiziksel şiddet ya da diğer şiddet öykülerini bildirmemesi, mağdurların yaşadıkları cinsel suç mağduriyetini mahkeme ortamında aktarmakta zorlanması, sanıkların nadiren suçu itiraf etmesi gibi faktörler yargılama sürecini güçleştirmekte, bu nedenle mağdurun beyanının sağlıklı alınması hem mağdur hem sanık açısından kritik önem taşımaktadır. Bu sebeple de adli görüşme odalarının varlığı mağdurun ifadesinin daha sağlıklı alınması açısından oldukça önemli bir katkı sunmuştur.³⁴ Nitekim adli görüşme odaları kurulmadan ve profesyonelleşmeden önceki süreçte ise, mağdurlar defalarca kez dinlenebilmekte ve beyanı alınırken yönlendirici sorular yaygın olarak sorulmaktaydı.³⁵

Yıllar içerisinde adli görüşme alanında elde edilen deneyim, teknolojik gelişmeler, uzman personelin hizmet içi eğitimleri ve uzun yıllar süren araştırmalar ile birlikte de, adli görüşmenin hizmet ve meslek kalitesi önemli oranda artmıştır. Bu duruma paralel olarak hakimlerin ve savcılarının özellikle çocuk mağdurlarda yaş grubu fark etmeksizin yargılamalar sırasında adli görüşme odasında beyan

³⁰ Sarıca ve Coşkun (n 29) 5.

³¹ Taner Fahri Gökçen. “Kırılğan Mağdurun Beyanının CMK’nın 236. Maddesi Uyarınca Alınması ve Uygulanan Özel Usuller Karşısında Savunma Hakkının Dengelenmesi.” (2021) 153 TBB Dergisi (2021): 1, 2.

³² Tammy E. Bracewell, “Outcry Consistency and Prosecutorial Decisions in Child Sexual Abuse Cases.” (2018) 27(4) Journal of Child Sexual Abuse 424,438.

³³ Eda Ermağan Çağlar ve Tuğba Türk. “İstismara Maruz Kalan Çocuklarla Adli Görüşme: NICHHD Protokolü Önerisi.” (2019) 38(1) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 393,394.

³⁴ Ermağan Çağlar ve Türk (n 33) 394.

³⁵ Stephen J. Ceci ve Maggie Bruck. “Jeopardy in the Courtroom: A Scientific Analysis of Children’s Testimony.” (1. Bası, American Psychological Association, 1995) 2.

almanın daha sağlıklı olduğunu deneyimlemesi önemli bir kilometre taşı olmuş, yarattığı bu fayda ile birlikte adli görüşme odaları küresel olarak yaygınlık kazanmaya başlamıştır.³⁶

Adli görüşmenin ve adli görüşme odalarının batı yaygınlaşması ise maalesef üzücü olaylar neticesinde gerçekleşmiştir. 1970’li yıllarda batı ülkelerinde kadınların iş gücüne katılmasının ardından bebeklere bakım sağlayan gündüz bakımevleri sayısında önemli bir artış olmuş, işgücüne katılan anneler de suçluluk ve kaygı gibi duygularla çocuklarını gündüz bakımevlerine bırakmaya başlamıştır. Bir süre sonra bu kaygı ve suçluluk duygularıyla baş edemeyen bazı aileler çocuklarının gündüz bakımevlerinde istismar edildiğinden şüphelenmiş ve medyanın da bu şüpheyle aşırı ilgilenmesi neticesinde büyük bir histeri ve cadı avı başlamıştır. Medyanın fitili ateşlemesinin ardından ülkenin pek çok yerinde gündüz bakım merkezi çalışanları somut bir delil olmaksızın cinsel istismar suçlanmasıyla tutuklanmaya başlamış ve yargılanmaları uzun yıllar sürmüştür. İddiaların adli süreçte yansımalarının ardından da histeri ve cadı avı sosyal hizmet uzmanları gibi kamu çalışanlarını da etkisine almış, istismar iddiaları “çocuklara inanıyoruz” sloganı etkisinde araştırılmıştır. Nitekim çocukların beyanını dinleyen dönemin uzmanları çocuklara yönlendirici sorular sormuş, istediği yanıtı alana kadar çocuklara aynı soruyu tekrarlamış, çocukların çelişkili ya da istismarı reddettiği beyanlarına ise yeterince odaklanılmamıştır. Yıllar süren yargılama ve cezaevi sürecinin sonucunda ise gündüz bakımevlerindeki çalışanların suçsuzluğu anlaşılmış, çocuk mağdurlar ise uzun yıllar yaşadıkları sürecin etkisinden çıkamamıştır.³⁷ Tüm bu olumsuz ve üzücü yaşantılar ise mağdurların nasıl dinlenilmesi gerektiğine dair verimli tartışmalara neden olmuş, nitelikli adli görüşme uygulamaları ve adli görüşme odaları da bu tartışmalar neticesinde hızla yaygınlaşmıştır.³⁸

III. TÜRKİYE’DE ADLİ GÖRÜŞME ODALARININ GELİŞİMİ

Türkiye’de adli görüşme odaları öncesi dönemde, 2005 yılında 5271 sayılı CMK’nın 236. Maddesi gereğince, “cinsel suç mağdurlarının beyanı alınırken psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanlarından bir uzman bulundurulması” uygulaması yürürlükteydi. Duruşma salonlarında görevlendirilen bu uzmanların çoğu ise hali hazırda Aile ve Çocuk Mahkemeleri’nde çalışan pedagoğ, psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşmaktaydı.³⁹

³⁶ Emelie Emberg, Mikaela Magnusson, Sara Landström ve Inga Tidefors. “Court Evaluations of Young Children’s Testimony in Child Sexual Abuse Cases.” (2018) 23(2) Legal and Criminological Psychology 176,191.

³⁷ Richard Beck. “*We Believe the Children: A Moral Panic in the 1980s.*” (1. Bası, Public Affairs, 2015). 1.

³⁸ Kathleen Coulborn Faller. “Forty Years of Forensic Interviewing of Children Suspected of Sexual Abuse, 1974–2014: Historical Benchmarks.”(2014) 4(1) Social Sciences 34, 34.

³⁹ Sarıca ve Coşkun (n 29) 142.

Cinsel suç mağdurlarının beyanlarının mahkeme salonlarından bağımsız bir ortamda alınma fikrinin küresel olarak yaygınlaşmasının etkisi Türkiye’de de görülmüş, cinsel suç mağdurlarının beyanının nasıl alınması Türkiye’de de gerektiği yeniden gözden geçirilmiştir. 2010 yılında bu hususta ilk adımlar Sağlık Bakanlığı’nın, Adalet Bakanlığı’nın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın, Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve üniversitelerin koordineli çalışmalarının sonucunda atılmış, adalet saraylarından bağımsız ortamlarda çocuk cinsel suç mağdurlarına yönelik Çocuk İzlem Merkezi kurulmaya başlamıştır. Kurulan bu merkezlerde adli, tıbbi ve sosyal bilimler gibi alanlardan çeşitli uzmanlar çalışmakta ve cinsel suç mağduriyeti ortaya çıkar çıkmaz mağdurun beyanının sağlıklı bir şekilde alınmasına yönelik multidisipliner bir hizmet sunulmaktadır. Kurulan bu Çocuk İzlem Merkezleri halen hizmet vermekte olup, 2023 yılı Mayıs ayı itibariyle bu merkezler 61 ilde hizmet vermeye devam etmektedir.⁴⁰

Cinsel suç mağdurlarına yönelik bu yönde bir adım atılmış olması, Çocuk İzlem Merkezi kurulması ve ülke genelinde 61 ilde yaygınlaşması elbette yüz güldürücü bir adım olmuştur. Ancak bu merkezlerin her ilde olmaması, bazı mahkemelerin Çocuk İzlem Merkezi’nden bağımsız cinsel suç mağdurunu ikinci kez dinlemek istemesi, yetişkin mağdurların varlığı ve Çocuk İzlem Merkezi’nin kapsamadığı cinsel suç dışındaki bazı suç mağdurlarının adli görüşme odasında beyanının alınmak istenmesi yeni bir gereksinimi doğurmuştur.⁴¹ Bu ihtiyaç doğrultusunda UNICEF koordinatörlüğünde “Çocuklar için Adalet Projesi” yürütülmüş ve bu projenin sonucunda adalet saraylarında adli görüşme odası kurulması gündeme gelmiştir.⁴²

Adalet Bakanlığı bu projenin çıktılarında yola çıkarak 2017 yılının Nisan ayında adalet saraylarının içinde dinlenen mağdurlarla ya da kırılğan bireylerle ilgili yeni bir adım atmıştır. 2015-2019 Stratejik Planı’nda yer alan “*Cinsel suç mağdurlarına yönelik koruyucu düzenlemeler yapılması, adalet sisteminin savunmasız gruplarına duyarlı uygulamalar geliştirmesi, mağdur haklarının korunup geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması, mağdurlara ve dezavantajlı gruplara yönelik uygulamaların geliştirilmesi*” hedeflerine de uygun olarak adalet saraylarının içerisinde pedagoğların, psikologların ve sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı adli görüşme odaları kurulmaya başlamıştır.⁴³

⁴⁰ Sağlık Bakanlığı “Çocuk İzlem Merkezleri Listesi” (2023) <<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-43119/cocuk-izlem-merkezi-cim-listesi.html>> Erişim Tarihi: 08.07.2023.

⁴¹ Samiye Çilem Bilginer ve Deniz Çalışkan. “Çocuğu İstismardan Korumada Yeni Bir Yaklaşım: Çocuk İzlem Merkezleri.” İç Yasemin Karaman-Kepenekci ve Pelin Taşkın (eds.), “Prof. Dr. Emine Akyüz’e Armağan: Akademisyenlikte 50 yıl. Çocuk Hakları, Eğitim Hukuku, Vatandaşlık Eğitimi” (1. Bası, Pegem Akademi 2018) 119.

⁴² Taner (n 28) 19.

⁴³ T.C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, “Adli Görüşme Odaları: AGO Uygulaması için Temel Hukuk Bilgisi” (2020) <<http://www.magdur.adalet.gov.tr/images/ago-hukuk.pdf>> Erişim Tarihi: 15.07.2023.

Sevindiricidir ki, adalet saraylarında atılan bu tarihi adım birkaç adli görüşme odasının açılması ile sınırlı kalmamıştır. 17 Ekim 2019 tarihinde Ceza Muhakemesi Kanunu 236. maddesine 7188 sayılı Kanun’la eklenen fıkralarla “*sanıkla yüz yüze gelmesinde sakınca olan mağdurun beyanının uzman aracılığıyla alınması*” uygulaması başlatılmıştır.⁴⁴ Adli görüşme odaları da kısa bir süre içerisinde 81 ilin tamamında hizmet vermeye başlamış, ayrıca adli görüşme odalarına ülke çapında talebin yüksek olması sebebiyle bazı adalet saraylarında ek adli görüşme odaları açılmıştır. Bu gelişmeler ilçe adalet saraylarına da yansımış, pek çok ilçe adalet saraylarında da adli görüşme odaları kurulmuştur. Her geçen gün yeni açılan adli görüşme odaları ile birlikte de toplam adli görüşme odası sayısı hızla artmaya devam etmektedir.⁴⁵

Adli görüşme odalarını kabaca tanıtmak gerekirse, adli görüşme odası sistemi kendi içinde bekleme odasını, görüşme odasını ve gözlem odasını barındırmaktadır. Bekleme odası, görüşme yapılacak çocuğun veya yetişkinin bekleyebileceği ve gerekirse avukatıyla görüşebileceği bir alan ihtiyacına cevap verirken; adli görüşme uzmanı ve mağdur/kırılğan birey görüşmesi kameraların bulunduğu görüşme odası alanında gerçekleşmekte, bu alanda sadece adli görüşme uzmanı ve mağdur/kırılğan birey yer almaktadır. Son olarak görüşmeyi kameralar aracılığıyla takip eden hakim, savcı, avukat, adli görüşme odası koordinatörü ise gözlem odasında yer almakta, gerektiğinde mikrofon/kulaklık aracılığıyla adli görüşme uzmanı aracılığıyla mağdurlara sorularını iletebilmektedirler.⁴⁶

Adli görüşme odasının kullanımı sırasında ise, uzman önce mağdur ile bir ön görüşme gerçekleştirerek güvene dayalı bir ilişki inşa etmekte ve mağdurun güvende hissetmesini sağlamayı hedeflemektedir. Aynı zamanda bu ön görüşme sırasında mağdurdan danışmanlık, sağlık ve diğer alanlarda gereksiniminin olup olmadığını öğrenilmeye çalışılmaktadır. Ön görüşmenin tamamlanmasının ardından ise adli görüşme süreci başlamaktadır. Burada adli görüşme uzmanının amacı, güven ilişkisi inşa edilmiş mağdurun sağlıklı bir şekilde beyanını almak ve mağdurun en az ikincil mağduriyet ya da en az örselenme yaşammasını sağlamaktır.⁴⁷

Türkiye’deki adli görüşme odası uygulamasının nispeten yeni bir uygulama olması sebebiyle etkililiğine dair az sayıda çalışma bulunmaktadır. Örneklemini cinsel suç mağduru çocukların, hakimlerin, avukatların ve adli görüşmecisi uzmanların oluşturduğu bu araştırmalarda adli görüşme odalarıyla ilgili teknik aksaklıkların

⁴⁴ Taner (n 18) 7.

⁴⁵ T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı “AGO Bulunan Adliyeler” (2023) <<https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ago-bulunan-adliyeler>> Erişim Tarihi: 12.07.2023.

⁴⁶ T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı “AGO nedir?” (2023) <<https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir>> Erişim Tarihi: 12.07.2023

⁴⁷ Cheryl Krause-Parello, Michele Thames, Colleen M. Ray ve John Kolassa. “Examining The Effects of a Service-Trained Facility Dog on Stress in Children Undergoing Forensic Interview for Allegations of Child Sexual Abuse.” (2020) 27(3) Journal of Child Sexual Abuse 305,320.

ya da bağlantı sorunlarının bulunduğu yönünde görüşler belirtilse de,⁴⁸ genel çerçevede cinsel suç mağduru çocukları koruma noktasında adli görüşme odalarının önemli bir kazanım sağladığı alan çalışanları ve hizmetten faydalanan cinsel suç mağdurlarınca vurgulanmaktadır.⁴⁹

IV. YETİŞKİN CİNSEL İSTİSMAR MAĞDURLARININ ADLİ GÖRÜŞME ODALARINA ERİŞİMİ

Türkiye'deki adli görüşme odalarını kapsayan araştırmaların da altını çizdiği gibi, adli görüşme odaları tüm yaş gruplarını ve tüm kırılğan grupları kapsayacak ve hizmet sunacak şekilde kurulmasına karşın, neredeyse tamamen 18 yaş altı çocuk mağdurlar için tercih edilmekte, 18 yaş üstü mağdurlar ya da yetişkin kırılğan bireyler ise bu odalardan nispeten daha az hizmet almaktadır.

Çocuk mağdurların adli görüşme odasında yaygın olarak beyan vermeye başlaması ve çok kısa bir zaman aralığında adli görüşme uygulamasının 81 ili kapsayacak şekilde yaygınlaşması önemli ve altı çizilmesi gereken kazanımlardır. Ancak adli görüşme odalarının ezici çoğunlukla çocukları kapsamı literatür açısından çelişkilidir. Nitekim araştırma bulguları da göstermektedir ki, yetişkin cinsel suç mağdurları da çocuk mağdurlar gibi cinsel suçlardan kısa ve uzun vadede etkilenilmekte, koruyucu ve destekleyici tedbirlere erişmeye⁵⁰, uzman desteğine ve bilgilendirmesine,⁵¹ tıbbi ya da psikolojik desteğe⁵² gereksinim duymakta, toplum tarafından damgalanmayı ise çocuklara oranla daha kuvvetli yaşamaktadır.⁵³ Yine çocuk cinsel suç mağdurlarına benzer şekilde adli süreçte ve adli süreç sonrasında yetişkin cinsel suç mağdurlarında ilişki sorunlarına, kişilerarası güvensizliğe, benlik saygısı sorunlarına, içselleştirilmiş suçluluk ve utanç gibi duygulara sıklıkla rastlanmaktadır.⁵⁴

⁴⁸ Berhudan Şamar ve Betül Urhan. "Adli Görüşme Odalarında Suç Mağdurlarıyla Görüşme Yapan Adli Görüşmecilerin Deneyimlerinin İncelenmesi: Eskişehir Adliyesi." (2020) 31(3) Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi 931,931

⁴⁹ Sarıca ve Coşkun (n 29) 142.

⁵⁰ Maria Hardeberg Bach, Nina Beck Hansen, Courtney Ahrens, Cecilie Reendal Nielsen, Catherine Walshe ve Maj Hansen. "Underserved Survivors of Sexual Assault: A Systematic Scoping Review." (2021) 12(1) European Journal of Psychotraumatology 1, 1.

⁵¹ Rebecca Campbell, McKenzie Javorka, Katie Gregory, Lauren Vollinger ve Wenjuan Ma. "The Right to Say No: Why Adult Sexual Assault Patients Decline Medical Forensic Exams and Sexual Assault Kit Evidence Collection" (2021) 17(1) Journal of Forensic Nursing 13,13.

⁵² Mary Louise Stewart, Rita Shackel, Eleanor Freedman ve David James Templeton. "Adult Sexual Assault Patients' Experience of the Physical Examination Component of the Medical Forensic Examination: A Scoping Review to Identify Gaps in the Research Literature." (2023) 24(4) Trauma, Violence, & Abuse 1,17.

⁵³ Wendy A. Walsh ve Joan Meunier-Sham. "Using Telehealth for Pediatric, Adolescent, and Adult Sexual Assault Forensic Medical Examinations: An Integrative Review." (2020) 16(4) Journal of Forensic Nursing 232,239.

⁵⁴ Brett R. Boldsad ve Richard E. Zinbarg. "Sexual Victimization, Generalized Perception of

Araştırma bulgularının da gösterdiği gibi, yetişkin cinsel suç mağdurları da adli görüşme odası gibi özel yöntemlerle beyanının alınmasına gereksinim duyabilmektedir.⁵⁵ Ayrıca yetişkin cinsel suç mağdurlarında zihinsel yetersizlik başta olmak üzere özel gereksinimlerin, psikiyatrik tanılarının⁵⁶ ve ihmal, istismar ya da kötü muamele gibi olumsuz çocukluk yaşantılarının yaygın olduğu,⁵⁷ bu kişilerin önemli bir bölümünün çocukluk dönemlerinde de adli sürece yansayan cinsel suç mağduriyeti deneyimi yaşadığı,⁵⁸ bu nedenle yetişkin cinsel suç mağdurlarının kırılan gruplar içerisinde değerlendirilmesi gerektiği ve adli görüşme odası gibi özel koşulların sağlanması gerektiği de unutulmamalıdır.

Şunu da eklemek gerekir. Her ne kadar birçok ülkede hukuksal çerçevede 18 yaş yetişkinlik sınırı olarak kabul edilse de,⁵⁹ gelişim araştırmaları, her bireyin gelişim basamaklarını aynı seyrinde ya da aynı hızda atlamadığını ve kişilerin gelişimleri normal seyrinde izlese dahi, bireylerin 17.5 (çocuk) ve 18 yaşında (yetişkin) olmalarının gelişim basamakları açısından büyük bir farklılık yaratmadığını göstermektedir.⁶⁰ Başka bir deyişle, 17 yaşındaki cinsel suç mağdurunun Çocuk İzlem Merkezi süreci dahil olmak üzere adli görüşme gibi koruyucu, destekleyici düzenlemelerden faydalanırken 18 yaşında bir bireyin özel bir düzenlemeye tabi tutulmaması uygulaması gelişim araştırmalarınca desteklenmemektedir.

Yetişkin cinsel istismar mağdurlarına gerekli özenin gösterilmediği durumlarda ise, başka bir deyişle ifşa sırasında gereksinim duyduğu destekleyici ve yargılayıcı olmayan multidisipliner bir yaklaşım yetişkin mağdurlara sunulmadığında,⁶¹ cinsel suç mağduriyetine ilişkin beyanı sağlıklı bir şekilde alınamayabilmekte, yetişkin mağdurlar çevresel yönlendirmelerden/bilgilendirilmelerden etkilenebilmekte ve buna bağlı olarak da yargı süreci olumsuz etkilenebilmektedir.⁶² Bu nedenle de

Control, and Posttraumatic Stress Disorder Symptom Severity” (1997) 11(5) Journal of Anxiety Disorders 523,540.

⁵⁵ Cara Laney ve Elizabeth F. Loftus. “History of Forensic Interviewing” Forensic Interviews Regarding Child Sexual Abuse: A Guide to Evidence-Based Practice (1. Bası, Springer International Publishing 2016) 17.

⁵⁶ , Christina L Riggs Romaine. “Functional Deficits in Juveniles Evaluated for Adjudicative Competence.” (2022) 49(5) Criminal Justice and Behavior 638, 638.

⁵⁷ Katie A. Ports,, Derek C. Ford ve Melissa T. Merrick. “Adverse Childhood Experiences and Sexual Victimization in Adulthood” (2016) 51(1) Child Abuse & Neglect 313,322.

⁵⁸ Kimberly B. Werner, Vivia V. McCutcheon, M. Challa, Arpana Agrawal, Michael T. Lynskey, Elizabeth Conroy ve Dixie J. Statham “The Association between Childhood Maltreatment, Psychopathology, and Adult Sexual Victimization in Men and Women: Results from Three Independent Samples” (2016) 46(3) Psychological Medicine 563,573.

⁵⁹ , Cristian, A. Delcea, M. Fabian, Carmen Corina Radu ve D. P. Dumbravă. “Juvenile Delinquency within the Forensic Context” (2019) 27(4) Romanian Journal of Legal Medicine 366,372.

⁶⁰ , Shoemaker (n 19) 4.

⁶¹ Martine B. Powell ve Rita Cauchi. “Victims’ Perceptions of a New Model of Sexual Assault Investigation Adopted by Victoria Police” (2013) 14(3) Police Practice and Research 228, 241.

⁶² Sharita Gajadhar ve Ray Bull. “The Non-Stranger Rapist-Oriented Interview for Complainants:

Batı ülkelerinde özellikle çocukluk dönemine dair bildirilen pek çok yetişkin cinsel suç vakasında takipsizlik kararı verildiği bildirilmektedir. Yetişkin mağdurun dezavantajlı ya da özel gereksinimli bir birey olması durumunda ise mağdurların cinsel suçu bildirme ihtimali düşmekte, failin yargılanma ve ceza alma ihtimali daha da azalmaktadır. Kaldı ki fiziksel, zihinsel ya da psikolojik engel gruplarında yer alan özel gereksinimli yetişkinlerin cinsel suç mağduru olma ihtimalinin daha yaygın olduğunu da hatırlatmak gerekir.⁶³

Sevindirici bir gelişme olarak, Adalet Bakanlığı'nın 21/04/2021 tarihli, E-2723979401006000220211-18/385 sayılı ve Adli Görüşme Odası konulu 176 numaralı genelgesinde de bu sorunun altı çizilmiş, *“tüm kırılğan grupların adalete erişimlerinin güçlendirilmesi ve ikincil örselenmelerinin engellenmesiyle birlikte maddi hakikatin ortaya çıkarılabilmesi için ifade ve beyan işlemlerinin bu kişilerin mevcut fiziksel, zihinsel ve psikolojik durumlarına uygun özel ortamlarda yürütülmesi gerekmektedir”* ve *“AGO'nun sadece çocuk ifadelerinde değil, şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmemesi ya da beyanın özel ortamda alınması gerektiği değerlendirilen diğer suç mağdurlarının beyanlarının alınmasında da kullanılması”* ifadeleri ile adli görüşme odalarının yetişkin kırılğan bireyler ya da yetişkin cinsel suç mağdurları tarafından da yaygın olarak kullanılması gerektiği vurgulanmıştır.⁶⁴ Ayrıca hatırlatmak gerekir ki, Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği'nde de yetişkin vurgusu ile *“Mahkemelerden veya Cumhuriyet başsavcılıklarından adli görüşme odası koordinatörlüğüne yönlendirilen dosyalardaki çocuk veya yetişkinlerle, adli görüşme odalarında yaşlarına, içinde buldukları duruma uygun şekilde uzmanlar tarafından yapılan görüşmeyi”* şeklinde bir adli görüşme tanımı bulunmaktadır.⁶⁵

Cinsel suç mağdurlarına yönelik sunulan tüm koruyucu, önleyici, destekleyici, tedavi edici veya onarıcı hizmetlerin daha çok çocukları hedef alması, yetişkin mağdurların adli görüşme odası gibi hizmetlerden daha az faydalanması ve yetişkin cinsel suç mağdurlarına yönelik daha az akademik merak olması sorununun yalnızca ülkemize has bir durum olmadığını da söylemek gerekir. Araştırma sonuçlarının da ortaya koyduğu gibi bu sorun küresel bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶⁶ Türkçe ve İngilizce veri tabanlarında yapılan araştırmalarda da ço-

Eliciting High-Quality Accounts” (2023) 96(3) The Police Journal 1,23.

⁶³ Ráchael A. Powers ve Brittany E. Hayes. “Victim and Third-Party Reporting of Violent Victimization to the Police in Incidents Involving Victims with Disabilities” (2022) 22 Journal of Research in Crime and Delinquency 1,35.

⁶⁴ Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü. Adli Görüşme Odaları (2021) <<https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/1/dosya/142021084114176noluagogenelge01-04-202109-53.pdf>> Erişim Tarihi: 10.07.2023

⁶⁵ Adalet Bakanlığı. Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği (2021) <<https://cigm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/232020114201ADL%C4%B0%20G%C3%96R%C3%9C%C5%9EME%20ODALARI%20Y%C3%96NETMEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf>> Erişim Tarihi: 03.08.2023

⁶⁶ Shi, Xin ve Yong Zheng. “Sexual Victimization in Adulthood and Associated Factors among Men

cuk cinsel suç mağdurları ile ilgili çok sayıda araştırmaya yer verildiği görülmektedirken, yetişkin cinsel suç mağdurlarını kapsayan çok az sayıda araştırma olması dikkat çekicidir. Özellikle yetişkin erkek cinsel suç mağdurlarına yönelik çok daha az araştırma bulunmaktadır.⁶⁷

Benzer şekilde adli görüşme ile cinsel istismar mağdurlarının beyanlarının daha sağlıklı alınmasını sağlamak için uzmanlar için oluşturulmuş ülkemizde ve tüm dünyada adli görüşmeci uzmanlar tarafından kullanılan NICHD ve RATAÇ gibi görüşme protokolleri de yine benzer şekilde çocukları kapsamaktadır. Yetişkin mağdurların beyanlarını sağlıklı almak ve yargı sürecinde daha az örselenmesine yardım edecek kanıta dayalı ölçme araçlarının veya görüşme protokollerinin olmaması dikkat çekicidir.⁶⁸ Bu nedenle yetişkin mağdurlarla yapılan adli görüşmelerde uzmanlar arası büyük farklılıklar görülmekte, nitelikli bir görüşme için hangi eğitimin ve nasıl bir yaklaşımın gerektiği konusunda netlik bulunmamaktadır.⁶⁹

Kırılgan grup içerisinde yer alan yetişkin cinsel suç mağdurlarının da beyanlarının adli görüşme odasında içerisinde alınması uygulamasının yaygınlaşması, şüphesiz yetişkin mağdurların örselenmesini ya da ikincil mağduriyet oluşmamasını önleyebilecektir. Ayrıca yapılan çok sayıda çalışma göstermektedir ki, adli görüşme ortamı yetişkin mağdurların ifşa ve yargılama süreçlerine de önemli katkılar sunabilmektedir. 5 yıl içerisinde adli görüşme odalarının Türkiye’de yaygınlaştığı ve tüm Türkiye’yi kapsadığı düşünüldüğünde, adli görüşme odalarının yetişkin mağdurları daha fazla kapsayacak şekilde genişlemesi imkansız bir hedef gibi durmamaktadır. Bu konuda yapılacak hizmet içi eğitimlere, farkındalık çalışmalarına gereksinim olduğunu söyleyebiliriz.

SONUÇ

Yetişkin cinsel suç mağdurları, en az çocuk mağdurlar kadar kısa ve uzun vadeli olumsuz sonuçlar yaşamaktadır. Ancak yetişkin cinsel suç mağdurları, nispeten çocuk mağdurların gölgesinde kalmış, gereksinimlerine yönelik bilgilendirme, psikolojik danışmanlık, tıbbi ya da psikiyatrik desteğin yeterince sunulmadığı, yargı sürecinde adli görüşme olanağından yeterince faydalanamayan özel bir gruptur.

İlk olarak akademik alana baktığımızda, memnuniyet verici bir gelişme olarak çocuk cinsel suç mağdurlarına yönelik çok büyük bir akademik merak, çok sayıda akademik tartışma ve çok sayıda akademik çalışma görmekteyiz. Bu akademik

and Women: Cross-Sectional Evidence from Mainland China” (2022) 51(2) Archives of Sexual Behavior 1001,1001

⁶⁷ Rick Dierenfeldt, ve Samantha Balemba. “Male Sexual Victimization: Examining Variation in the Probability of Weapon Use and Victim Injury.” (2021) 36(11) Journal of Interpersonal Violence 1,29.

⁶⁸ William O’Donohue “A Forensic Interview Protocol for Adult Sexual Assault: Content Validity and Consumer Acceptability.” (2021) 21(2) International Journal of Psychology and Psychological Therapy 133,133.

⁶⁹ O’Donohue (n 68) 134.

gelişmelerin bir yansıması olarak çocuk cinsel suç mağdurlarına yönelik NICH, RATAAC ve CHILDFIRST gibi adli görüşme protokolleri geliştirilmiş, her geçen gün bu protokoller güncellenmeye ve güçlendirilmeye devam etmekte, çocuk cinsel suç mağdurlarına yönelik adli görüşme hizmet kalitesi ve yaygınlığı da her geçen gün artmaktadır. Yetişkin cinsel suç mağdurları ile ilgili baktığımızda ise üzücüdür ki, daha çok bardağın boş tarafını görmekteyiz. Veri tabanlarında yapılan incelemelerde nispeten az sayıda bilimsel çalışmaya, akademik tartışmaya ve “üretilmiş çözüme” denk gelmekteyiz. Örneğin yetişkin cinsel suç mağdurlarına yönelik geliştirilmiş ve etkililiği kanıtlanmış bir adli görüşme protokolü bulunmamaktadır. Ayrıca cinsel suç mağduru bir yetişkinin beyanının adli görüşme odasında nasıl alınacağına yönelik çalışmalar da sınırlıdır.

Benzer bir durum cinsel suç mağdurlarıyla temas eden alan çalışanlarında da görülmekte, yetişkin mağdurlara bilgilendirme, yönlendirme, koruyucu, destekleyici tedbirler çocuk mağdurlar kadar sunulmamakta, az sayıda tedbir ve uygulamaların ise işlevselliğine ilişkin çalışma bulunmamaktadır. Hem akademik alanda hem de saha çalışmalarında çocuk cinsel suç mağdurlarına daha fazla özen gösterilmesi çocukların daha savunmasız olabileceği düşüncesiyle normal karşılanabilir. Ancak unutmamak gerekir ki, düzeyleri ya da şiddeti değişse de, yetişkin cinsel suç mağdurlarının gereksinimleri benzerdir. Bir cinsel suç mağduru, failin olmadığı bir ortamda, multidisipliner bir yaklaşımla beyanının alınmasına gereksinim duymakta, ayrıca mağduru beyanının bu şekilde alınması ifşa ve yargılama sürecine olumlu yansımaktadır. Sonuç olarak; kırılğan gruplar arasında yer alan yetişkin cinsel istismar mağdurlarının adli görüşme odasında daha fazla temsil edilmesinin, mağdurları koruma noktasında oldukça önemli bir kilometre taşı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü. Adli Görüşme Odaları (2021) <<https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/1/dosya/142021084114176no-luagogenelge01-04-202109-53.pdf>> Erişim Tarihi: 10.07.2023

Adalet Bakanlığı, Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği (2021) <<https://cigm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/232020114201ADL%C4%B0%20G%C3%96R%C3%9C%C5%9EME%20ODALARI%20Y%C3%96NETMEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf>> Erişim Tarihi: 03.08.2023

Bach MH, Hansen NB, Ahrens C, Nielsen CR, Walshe C ve Hansen M, “Under-served Survivors of Sexual Assault: A Systematic Scoping Review.” (2021) 12(1) European Journal of Psychotraumatology 1-15.

Baker MA, Frazier P, Greer C, Paulsen JA, Howard K, Meredith L, Anders SA ve Shallcross SA, “Sexual Victimization History Predicts Academic Performance in College Women” (2016) 63(6) Journal of Counseling Psychology 685-692.

Beck R, “*We Believe the Children: A Moral Panic in the 1980s.*” (1. Bası, Public Affairs, 2015).

Bilginer SÇ ve Çalışkan D, “Çocuğu İstismardan Korumada Yeni Bir Yaklaşım: Çocuk İzlem Merkezleri.” İç Yasemin Karaman-Kepenekci ve Pelin Taşkın (eds.), “Prof. Dr. Emine Akyüz’e Armağan: Akademisyenlikte 50 yıl. Çocuk Hakları, Eğitim Hukuku, Vatandaşlık Eğitimi” (1. Bası, Pegem Akademi 2018).

Blanco V, López L, Otero P, Torres AJ, Ferraces MJ ve Vázquez FL, “Sexual Victimization and Mental Health in Female University Students.” (2022) 37(15) *Journal of Interpersonal Violence* 1,23.

Boldsad BR ve Zinbarg RE, “Sexual Victimization, Generalized Perception of Control, and Posttraumatic Stress Disorder Symptom Severity” (1997) 11(5) *Journal of Anxiety Disorders* 523-540.

Borelli JL, Cohen C, Pettit C, Normandin L, Target M, Fonagy P ve Ensink K, “Maternal and Child Sexual Abuse History: An Intergenerational Exploration of Children’s Adjustment and Maternal Trauma-Reflective Functioning.” (2019) 10(1) *Frontiers in Psychology* 1062-1062.

Boyd CR, “*The Impacts of Sexual Assault on Women*” (1. Bası, Australian Institute of Family Studies, 2011).

Bracewell TM, “Outcry Consistency and Prosecutorial Decisions in Child Sexual Abuse Cases.” (2018) 27(4) *Journal of Child Sexual Abuse* 424-438.

Campbell R, Javorka M, Gregory K, Vollinger L ve Ma W, “The Right to Say No: Why Adult Sexual Assault Patients Decline Medical Forensic Exams and Sexual Assault Kit Evidence Collection” (2021) 17(1) *Journal of Forensic Nursing* 3-13.

Canavan JW, Borowski C, Essex S ve Perkowski S, “Multidisciplinary Responses to the Sexual Victimization of Children: Use of Control Phone Calls.” (2021) 36(1) *Journal of Interpersonal Violence* 384-401.

Ceci SJ ve Bruck M, “*Jeopardy in the Courtroom: A Scientific Analysis of Children’s Testimony.*” (1. Bası, American Psychological Association, 1995).

Çağlar EE ve Türk T, “İstismara Maruz Kalan Çocuklarla Adli Görüşme: NICHD Protokolü Önerisi” (2019) 38(1) *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 393-412.

Delcea CA, Fabian M, Radu CC ve Dumbravă DP, “Juvenile Delinquency within the Forensic Context” (2019) 27(4) *Romanian Journal of Legal Medicine* 366-372.

Dierenfeldt R ve Balemba S, “Male Sexual Victimization: Examining Variation in the Probability of Weapon Use and Victim Injury” (2021) 36(11) *Journal of Interpersonal Violence* 1-29.

Dworkin ER, Jaffe AE, Bedard-Gilligan M ve Fitzpatrick S, “PTSD in the Year Following Sexual Assault: A Meta-Analysis of Prospective Studies.” (2023) 24(2) *Trauma, Violence, & Abuse* 497-514.

Dworkin ER, Krahe B ve Zinzow H, “The Global Prevalence of Sexual Assault: A Systematic Review of International Research Since 2010.” (2021) 11(5) *Psychology of Violence* 497-508.

Ernberg E, Magnusson M, Landström S ve Tidefors I, “Court Evaluations of Young Children’s Testimony in Child Sexual Abuse Cases.” (2018) 23(2) *Legal and Criminological Psychology* 176-191.

Faller KC, “Forty Years of Forensic Interviewing of Children Suspected of Sexual Abuse, 1974–2014: Historical Benchmarks.”(2014) 4(1) *Social Sciences* 34-65.

Gajadhar S ve Bull R, “The Non-Stranger Rapist-Oriented Interview for Complainants: Eliciting High-Quality Accounts” (2023) 96(3) *The Police Journal* 1-23.

Gökçen FG, “Kırılgan Mağdurun Beyanının CMK’nın 236. Maddesi Uyarınca Alınması ve Uygulanan Özel Usuller Karşısında Savunma Hakkının Dengelenmesi.” (2021) 153 *TBB Dergisi* (2021): 1-38.

Hailes HP, Yu R, Danese A ve Fazel S, “Long-Term Outcomes of Childhood Sexual Abuse: An Umbrella Review.” (2019) 6(10) *The Lancet Psychiatry* 830-839.

Juliann Whetsell Mitchell, “*Rape of the Innocent: Understanding and Preventing Child Sexual Abuse*”. (1. Bası, Taylor & Francis, 2023).

Knack N, Winder B, Murphy L ve Fedoroff JP. “Primary and Secondary Prevention of Child Sexual Abuse.” (2019) 31(2) *International Review of Psychiatry* 181-194.

Krause-Parello C, Thames M, Ray CM ve Kolassa J, “Examining The Effects of a Service-Trained Facility Dog on Stress in Children Undergoing Forensic Interview for Allegations of Child Sexual Abuse.” (2020) 27(3) *Journal of Child Sexual Abuse* 305-320.

Laney C ve Loftus EF, “History of Forensic Interviewing” *Forensic Interviews Regarding Child Sexual Abuse: A Guide to Evidence-Based Practice* (1. Bası, Springer International Publishing 2016)

Lombardi BN, Jensen T, Parisi AB, Jenkins M ve Bledsoe SE, “The Relationship between a Lifetime History of Sexual Victimization and Perinatal Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis.” (2023) 24(1) *Trauma, Violence, & Abuse*, 139-155.

Nicol SJ, Harris DA, Ogilvie J, Keibell MR, Craig C ve Knight R, “Evading Detection: What Do We Know about Men Charged with Extrafamilial Child Sexual Abuse Following Delayed Detection?.” (2022) 31(3) *Journal of Child Sexual Abuse* 333-352.

Nitschke FT, McKimmie BM ve Vanman EJ. “A Meta-Analysis of the Emotional Victim Effect for Female Adult Rape Complainants: Does Complainant Distress Influence Credibility?.” (2019) 145(10) *Psychological Bulletin* 953-979.

Odacı H ve Türkkan T, “Cinsel İstismar Şüphesi Bulunan Çocukla Görüşme: Öğretmenler ve Okul Psikolojik Danışmanları Nasıl Davranmalı ve Neler Yapmalı?.” (2021) 19(1) *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 685-706.

Oesterle DW, Jarnecke AM ve Gilmore AK, "Sexual Re-Assault among College Women Differs Based on Sexual Refusal Assertiveness and Assertive Resistance Strategy Intentions." (2022) 37(19) Journal of Interpersonal Violence 473-491.

Papp JL ve McClelland Sara I, "Too Common to Count? "Mild" Sexual Assault and Aggression among US College Women." (2021) 58(4) The Journal of Sex Research 488-501.

Ports KA, Ford DC ve Merrick MT, "Adverse Childhood Experiences and Sexual Victimization in Adulthood" (2016) 51(1) Child Abuse & Neglect 313-322.

Powell MP ve Cauchi R, "Victims' Perceptions of a New Model of Sexual Assault Investigation Adopted by Victoria Police" (2013) 14(3) Police Practice and Research 228-241.

Powers RA ve Hayes BE, "Victim and Third-Party Reporting of Violent Victimization to the Police in Incidents Involving Victims with Disabilities" (2022) 22 Journal of Research in Crime and Delinquency 1-35.

Pulverman CS, Kilimnik CD ve Meston CM, "The Impact of Childhood Sexual Abuse on Women's Sexual Health: A Comprehensive Review." (2018) 6(2) Sexual Medicine Reviews 188-200.

Riggs Romaine CL, "Functional Deficits in Juveniles Evaluated for Adjudicative Competence." (2022) 49(5) Criminal Justice and Behavior 638-659

Rochelle FH ve Adams CS, "Childhood sexual abuse: identification, screening, and treatment recommendations in primary care settings." (2016) 43(2) Primary Care: Clinics in Office Practice 313-326.

Sarıca AD ve Coşkun UH, "Cinsel İstismar Olgularında Adli Görüşme Odalarının Kullanımı: Hâkim, Avukat, Uzman ve Mağdur Görüşleri." (2020) 8(1) Journal of Penal Law and Criminology 117-142.

Schols MWA, De Ruitter C ve Öry FG, "How do Public Child Healthcare Professionals and Primary School Teachers Identify and Handle Child Abuse Cases? A Qualitative Study." (2013) 13(1) BMC Public Health, 1-16.

Shoemaker DJ, *Juvenile Delinquency*. (6. Bası, Rowman & Littlefield, 2017)

Stewart ML, Shackel R, Freedman E ve Templeton DJ, "Adult Sexual Assault Patients' Experience of the Physical Examination Component of the Medical Forensic Examination: A Scoping Review to Identify Gaps in the Research Literature." (2023) 24(4) Trauma, Violence, & Abuse 1-17.

Şamar, B ve Urhan, B, "Adli Görüşme Odalarında Suç Mağdurlarıyla Görüşme Yapan Adli Görüşmecilerin Deneyimlerinin İncelenmesi: Eskişehir Adliyesi." (2020) 31(3) Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi 931-959.

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, "Adli Görüşme Odaları: AGO Uygulaması için Temel Hukuk Bilgisi" (2020) <<http://www.magdur.adalet.gov.tr/images/ago-hukuk.pdf>> Erişim Tarihi: 15.07.2023.

T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı “AGO Bulunan Adliyeler” (2023) <<https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ago-bulunan-adliyeler>> Erişim Tarihi: 12.07.2023.

T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı “AGO nedir?” (2023) <<https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir>> Erişim Tarihi: 12.07.2023

T.C. Sağlık Bakanlığı “Çocuk İzlem Merkezleri Listesi” (2023) <<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-43119/cocuk-izlem-merkezi-cim-listesi.html>> Erişim Tarihi: 08.07.2023.

Taner, FG “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar” (3. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2023).

Taner, FG, “Kırılgan Mağdurun Beyanının CMK’nın 236. Maddesi Uyarınca Alınması ve Uygulanan Özel Usuller Karşısında Savunma Hakkının Dengelenmesi.” (2021) 153 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* (2021): 1, 2.

Thompson, MP ve Kingree, JB. “Adverse Childhood Experiences, Sexual Victimization, and Suicide Ideation and Attempts: A Longitudinal Path Analysis Spanning 22 years.” (2022) 92(3) *American Journal of Orthopsychiatry* 302-309.

Walsh, WA ve Meunier-Sham, J, “Using Telehealth for Pediatric, Adolescent, and Adult Sexual Assault Forensic Medical Examinations: An Integrative Review.” (2020) 16(4) *Journal of Forensic Nursing* 232-239.

Werner, KB, McCutcheon, VV, Challa, M, Agrawal, A, Lynskey, MT, Conroy, E ve Statham, D “The Association between Childhood Maltreatment, Psychopathology, and Adult Sexual Victimization in Men and Women: Results from Three Independent Samples” (2016) 46(3) *Psychological Medicine* 563-573.

William O’Donohue “A Forensic Interview Protocol for Adult Sexual Assault: Content Validity and Consumer Acceptability.” (2021) 21(2) *International Journal of Psychology and Psychological Therapy* 133-147.

Wiss, DA, Brewerton, TD ve Tomiyama, AJ. “Limitations of the Protective Measure Theory in Explaining the Role of Childhood Sexual Abuse in Eating Disorders, Addictions, and Obesity: An Updated Model with Emphasis on Biological Embedding.” (2022) 27(4) *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity* 1249-1267.

World Health Organization. *Violence Against Women: Intimate Partner and Sexual Violence against Women: Evidence Brief. No. WHO/RHR/19.16.* (1. Bası World Health Organization, 2019).

Xin, S ve Zheng, Y, “Sexual Victimization in Adulthood and Associated Factors among Men and Women: Cross-Sectional Evidence from Mainland China” (2022) 51(2) *Archives of Sexual Behavior* 1001-1017.